

ע"פ 4466/12 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 4466/12

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט א' שהם

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז מיום
16.5.12 בתפ"ח 7679-08-11 שניתן על ידי כבוד
השופטים: ר' לורך, צ' דותן וע' וינברג-נוטוביץ

תאריך הישיבה: כ"ה בכסלו התשע"ד (28.11.2013)

בשם המערער: עו"ד צחי רז

בשם המשיבה: עו"ד נעימה חנאווי

פסק-דין

השופט ס' ג'ובראן:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז (השופטות ר' לורך, צ' דותן וע' וינברג-נוטוביץ) בתפ"ח 7679-08-11 מיום 16.5.2012.

2. המערער הורשע ביום 11.1.2012, לאחר הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של אינוס קטינה במשפחה (סעיפים 351(א) ו-345(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין)); מעשים מגונים במשפחה בקטינה מתחת לגיל 14 (סעיפים 351(ג)(1) ו-348(א) לחוק העונשין); מעשים מגונים במשפחה (סעיף 351(ג)(3) לחוק העונשין); ושיבוש מהלכי משפט (סעיף 244 לחוק העונשין).
3. על פי כתב האישום המתוקן, המערער הוא אביה של המתלוננת, ילידת שנת 1994. המערער התגורר ב... יחד עם המתלוננת, אשתו ובנו עד לשנת 2005. בשנת 1999, כאשר היתה המתלוננת בת 5, לקח אותה המערער לחדר השינה, וכאשר תריסי החדר מוגפים, הוריד את חצאיתה ותחתוניה, השכיב אותה על מיטתו והתפשט אף הוא. לאחר מכן, הורה המערער למתלוננת לגעת באיבר מינו, ונגע בגופה ובאיבר מינה. בשנת 2001, כאשר היתה המתלוננת כבת 7-8, צעקה עליה אימה והעירה לה על אופן לבושה, וביקשה מהמערער "לך ותסביר לה". אז, לקח המערער את המתלוננת לחדר האמבטיה, הוריד את תחתוניה, נגע באיבר מינה והחזיר אליו שתי אצבעות.
4. במהלך השנים 1999 - 2005, כאשר הייתה המתלוננת כבת 5-10, היה המערער לעיתים תכופות מפשיט את המתלוננת לגמרי, ונוגע עם ידו באיבר מינה ומחזיר לתוכו את אצבעותיו. בנוסף, באותן שנים, נהג לבקש מהמתלוננת לגעת באיבר מינו ולעסותו, והמתלוננת עשתה כדבריו כשהיא עוצמת עיניים. עוד, שכב על המתלוננת כשהיא שוכבת על גבה, והתחכך עם גופו באיבר מינה. במהלך השנים 2004-2005, המערער ביקר את המתלוננת בפנימייה ... בה שהתה, ישב עימה על ספסל בגינה, ונגע בחזה ובאיבר מינה על גבי בגדיה. לאחר מכן, אמר לה: "זה לא בסדר מה שאנחנו עושים וזה כתוב בתורה שאסור ובואי נפסיק". לאחר מכן, חדל ממעשיו למשך שבועיים, אולם לאחר מכן חזר לעשותם.
5. בשנת 2005, המערער ואמה של המתלוננת נפרדו, והוא עבר להתגורר בבית הוריו ... מרגע זה, במשך כשנה וחצי, נותק הקשר בין המערער לבין ילדיו. בשנת 2006, חודש הקשר בין המשפחה למערער, והם הגיעו לבקרו בבית הוריו בקריית אונו פעם בשבועיים. במהלך השנים 2006-2011, כאשר המתלוננת הגיעה לבקרו בסופי השבוע בבית הוריו .., עת ישנו בני הבית, נהג המערער לגשת אל המתלוננת ולגעת באיבר מינה, על גבי הבגדים, וכן בחזה מתחת לחולצתה. לעיתים לקחה לחדרו, נעל את הדלת, הוריד את מכנסיו, וביקש ממנו לגעת באיבר מינו. בחלק מביקורים אלה, ביקש המערער מן המתלוננת שתבוא לישון איתו, והבטיח לה שישלם לה בגין זאת. עוד במהלך שנים אלה, נהג המערער להגיע לבקר את ילדיו ב.. בגינה הסמוכה לביתם. במהלך מפגשים אלה, נהג המערער לגעת בחזה של המתלוננת ולהצמידה אליו.
6. בחודש דצמבר 2010, התאשפזה המתלוננת בבית חולים פסיכיאטרי עקב ניסיונות התאבדות. מאז ועד היום, למעט תקופה של שנה, היא מאושפזת שם. במהלך אשפוזיה, ועד למעצרו באמצע שנת 2011, היה המערער מגיע לבקרה בבית החולים. במהלך חלק מתקופה זו, המתלוננת היתה קשורה למיטה בידיה ורגליה, מחשש שתפגע בעצמה. כאשר הגיע המערער לביקור, בהיותה במצב זה, היה מנצל זאת, נוגע בחזה, מחבק אותה, מנשק אותה, ומלטף אותה בלחייה. המתלוננת בתגובה ניסתה למשוך בשיניה את השמיכה כלפי מעלה, כדי למנוע ממנו מלעשות את שעשה. עוד במהלך תקופה זו, המתלוננת סיפרה למערער כי הוצע לה לקבל טיפול בבית חולים אחר. המערער, מחשש כי תספר את שעולל לה, אמר לה ש"עליה לסלוח ולשכוח מהעבר ולפתוח חיים חדשים", וכן "שתזהר בטעות

7. שלא לסבך מישהו כי הציונים מחמירים במשפט ואין להם משפט צדק, ועל כל דבר יכולים הם לזרוק בן-אדם לכלא". כמו כן, במהלך כל התקופה המפורטת לעיל, הזהיר המערער את המתלוננת שלא לספר לאיש על מעשיו.

8. בגזר הדין, נדרש תחילה בית המשפט לשיקולים לחומרה. במסגרת זאת, ציין את חומרת העבירות, והנסיבות הקשות בהן בוצעו. בין היתר, ציין את משך ביצוע העבירות - 13 שנים. כמו כן, ציין כי ניתן להניח שהמעשים הסבו למתלוננת נזק נפשי כבד נוכח אשפוזה בבית חולים פסיכיאטרי עקב ניסיונות התאבדות. עוד ציין לחומרה את העובדה כי המערער ניצל את אשפוזה ואת היותה קשורה וחסרת יכולת להתנגד, כדי להמשיך בביצוע העבירות. כמו כן, ציין בית המשפט, כי מדובר במסכת עבירות חריגה בחומרתה, גם בהשוואה לפרשות דומות של עבירות מין במשפחה.

9. לקולה, ציין בית המשפט כי לא מדובר באינס באמצעות החדרת איבר מין, אלא אצבעות. עוד ציין, כי המערער חולה בסכיזופרניה פרנואידי, וכי הליכים קודמים נגדו הופסקו על יסוד חוות דעת פסיכיאטרית שקבעה כי אינו מסוגל להבחין בין טוב לרע. ציין, כי על אף שחוות הדעת התייחסה גם לתקופה בה בוצעו העבירות במתלוננת, המערער הודה בביצוע העבירות, בכך ויתר על טענות בנוגע לכשירותו לעמוד לדין בגין חלק מכתב האישום, ובכך גם חסך זמן שיפוטי רב. כן, ציין, כי בהתאם לחוות דעת עדכנית משנת 2011, המערער לוקה בסכיזופרניה פרנואידי. אולם, על פי חוות הדעת העדכנית, מחשבות השווא של המערער אינן באות לידי ביטוי בהתנהגותו; אינן משפיעות על אופן התנהלותו; "וכי לא ביצע העבירות ממניעים פסיכויטיים". לפיכך, קבע בית המשפט, אין להעניק למצבו הנפשי משקל רב לקולה. עוד ציין לקולה, כי שני אחיה של המתלוננת ביצעו בה גם הם עבירות מין חמורות, ולפיכך, ניתן להניח כי מצבה הנפשי של המתלוננת אינו תוצאה בלעדית של מעשי המערער. עם זאת, ציין, כי עבירות המין שביצעו שני האחים במתלוננת התרחשו במשך תקופה קצרה, בעוד שהעבירות בהן הורשע המערער בוצעו במשך 13 שנים. עוד ציין לקולה, העובדה שהמערער הביע חרטה על מעשיו; רצונו להשתלב במסגרת טיפולית; והיעדר הרשעות קודמות.

10. נוכח האמור, גזר בית המשפט על המערער עונש של 15 שנות מאסר, 27 חודשי מאסר על תנאי, ופיצוי למתלוננת בסך 70,000 ש"ח. מכאן הערעור שלפנינו.

טענות הצדדים

11. המערער טוען כי גזר הדין חורג ממדיניות הענישה המקובלת במקרים דומים. במסגרת זאת, מצוין הוא מספר נסיבות לקולה שלדידו לא קיבלו ביטוי מספק בגזר הדין: הודאתו; העובדה שמדובר באינס שלא באמצעות החדרת איבר מין; והמחלה הנפשית ממנה הוא סובל. לעניין מחלתו הנפשית, מצוין המערער כי חוות הדעת שבגינה הופסקו הליכים פליליים אחרים נגדו ניתנה במהלך ביצוע של חלק מהעבירות בפרשה זו. כמו כן, הפנה המערער למספר פסקי דין אשר בהם נגזרו, לטענתו, בגין עבירות דומות בנסיבות דומות, עונשי מאסר בפועל קצרים יותר מזה שהושת עליו. לבסוף, טוען המערער כי גובה הפיצוי שהושת עליו גבוה וחורג אף הוא ממדיניות הענישה המקובלת, וכי אין בידו האמצעים הכלכליים לעמוד בתשלומיו.

12. מנגד, סומכת המשיבה את ידיה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי. במסגרת זאת, מציינת היא את החומרה הרבה הגלומה בעבירות בהן הורשע המערער, יחד עם הנסיבות הקשות בעבירות דנא - משך הזמן הארוך במהלכו בוצעו העבירות, יחד עם הנזק הרב שנגרם למתלוננת, אשר ניסתה לשים קץ לחייה. עוד, מציינת המשיבה, כי המערער לא שילם את הפיצוי שנפסק לטובת המתלוננת.

12. לאחר שעיינו בגזר הדין של בית המשפט המחוזי, בהודעת הערעור על נספחיה, ושמענו את טענות הצדדים, מצאנו כי דין הערעור להידחות.

13. כידוע, "נקודת המוצא בערעור ראשון על גזר דין היא כי ערכאת הערעור תתערב בחומרת העונש שהוטל על ידי הערכאה הדיונית רק במקרים שבהם ניכרת סטייה של ממש ממדיניות הענישה הראויה... כלל ההתערבות עצמו קובע חריג, ומאפשר לערכאת הערעור להתערב בגזר הדין, מקום שהאיזון בין חומרת העבירות כשלעצמן ובנסיבות העניין, אל מול שיקולים פרטניים שעניינם העברין עצמו (כדוגמת עברו הפלילי, נסיבות חייו, הסיכוי לשיקום), מחייבים גזירת עונש קל או חמור יותר מזה שקבעה הערכאה הדיונית" (ע"פ 6347/12 מדינת ישראל נ' מרה (13.5.2013)).

14. ראשית, אין לקבל את טענות המערער כי הודאתו, מצבו הנפשי, והעובדה שלא מדובר באינוס באמצעות החדרת איבר מין לא נשקלו די כנסיבות לקולה. שלוש נסיבות אלה צוינו ונדונו באופן מפורש בגזר הדין כנסיבות לקולה. חשוב להבהיר כי חוות הדעת הפסיכיאטרית משנת 2006 עסקה בכשירותו לעמוד לדין, וקבעה כי נראה שהמערער לא היה במצב פסיכטי בעת ביצוע העבירות הנ"ל, אלא שיכור מרצון. מסקנה זו גם עולה מהתייחסות חוות הדעת הפסיכיאטרית העדכנית משנת 2011 לכתב האישום דאז. יתר על כן, כפי שיפורט להלן, נוכח החומרה בעבירות בהן הורשע המערער, אין לקבל את הטענה כי לא ניתן לנסיבות אלה משקל מספק.

15. שנית, מצאנו, כי העונש שנגזר על המערער אינו חורג ממתחם הענישה הראוי. אמנם, על המערער נגזר עונש מאסר ארוך. אולם, זאת לא בכדי, וכפי שציינ בית המשפט המחוזי, מדובר במקרה חמור במיוחד המחייב ענישה משמעותית וקשה. כך למשל, ב-תפ"ח (מחוזי-ת"א) 1090/02 מדינת ישראל נ' פלוני (9.10.2002), שם, נגזר בגין עבירות חמורות יותר (אינוס, מעשי סדום, בעילה ומעשים מגונים), אולם בנסיבות קלות יותר מהמקרה שלפנינו (העבירות בוצעו במשך שש שנים ונשקלו לקולה נסיבותיו האישיות הקשות של הנאשם), עונש מאסר בפועל של 14 שנים. בדומה, ב-ע"פ 5691/06 פלוני נ' מדינת ישראל (3.2.2009), התקבל ערעור של נאשם והופחת עונשו ל-15 שנים. זאת, בגין עבירות של אינוס קטינה, מעשים מגונים בקטינה בת משפחה, מעשים מגונים בפני קטינה ואיומים כלפי שתי בנותיו במשך שמונה שנים (ראו גם: תפ"ח (מחוזי-ת"א) 1155/04 מדינת ישראל נ' פלוני (24.5.2006); ע"פ 10545/05 פלוני נ' מדינת ישראל (11.7.2006); פסקי הדין המצוינים בפסקה 29 לפסק דינו של בית המשפט המחוזי).

16. אין באסופת הפסיקה שהציג המערער כדי לשנות ממסקנתנו זו. המערער הפנה ל-ע"פ 5691/06 שהוזכר לעיל. באותה פרשה, מדובר בנאשם שאנס את שתי בנותיו. אולם, העבירות באותה פרשה בוצעו במשך שלוש שנים בלבד, בשונה מעבירותיו של המערער שביצען במשך למעלה מעשור. בנוסף, אף שמדובר בעבירות חמורות מאד, הן אינן עולות לדרגת החומרה של עבירותיו של המערער, במיוחד בדגש על הנזק שנגרם למתלוננת והעבירות שבוצעו בזמן שהיתה בבית החולים. עוד, הפנה המערער ל-ע"פ 150/09 פלוני נ' מדינת ישראל (6.5.2010), שם הותיר על כנו בית משפט זה גזר דין של עשר שנות מאסר. אולם, גם בהשוואה לפרשה זו, העבירות והנסיבות בהן הורשע המערער חמורות באופן משמעותי.

17. שלישית, נסיבותיו של המקרה מצדיקות כי העונש שירצה המערער יהיה מצוי ברף העליון של מתחם

הענישה. המערער ניצל את בתו לסיפוק צרכיו המיניים במשך שלוש-עשרה שנים. מעשיו הביאו אותה, לכל הפחות במידה לא מבוטלת, לנסות ולשים קץ לחייה (ראו: פסקה 19 לגזר הדין של בית המשפט המחוזי). היה ניתן לצפות כי לפחות בשלב זה, ינסה המערער לתקן דרכיו ולשים קץ למעשים הנוראיים שביצע בביתו. אולם, בפועל כאשר היתה מרותקת למיטתה, במטרה למנוע ממנה להזיק לעצמה, המשיך לבצע בה את זממו. נזכיר, כי המעשים האחרונים שפורטו בוצעו בסמוך מאד לתקופה בה דנה חוות הדעת הפסיכיאטרית השנייה עליה התבסס בית המשפט המחוזי, על פיה, בתקופה זו, מחשבותיו של המערער לא השפיעו על מעשיו או התנהלותו. מדובר במעשים חמורים ונוראיים, בגינם אין מנוס מלמצות את הדין, ולחומרה עם המערער. במקרה דומה, נאמר כבר בעבר:

"המערער, בדרך מרושעת, חסרת רחמים ומעוררת שאט נפש, עשק את ילדותה של בתו, גזל ממנה את נעוריה, וגזר עליה חיים מיוסרים אשר ילוו אותה עוד שנים רבות. עבירות מין באשה הן עבירות קשות באשר לא רק פגיעה פיסית גלומה בהן, אלא גם פגיעה נפשית ורמיסת כבודה של הקורבן כאדם. קשות שבעתיים הן עבירות מין המתבצעות בתוך משפחה, ובמיוחד כאשר אב מבצען בביתו, בשר מבשרו. המערער, שבוי בידי יצרו ותאוותו, ראה בילדתו אובייקט מיני זול ונגיש בו עשה ככל העולה על רוחו, משל היתה גוף נטול נשמה. מערער זה מקומו מאחורי סורג ובריח, והואיל ונדמה כי בעבירות מסוג זה חוטאים לא מעטים, ראוי כי רמת הענישה תהיה כזו שתהווה גם מסר ברור וחד משמעי לרבים" (ע"פ 701/06 פלוני נ' מדינת ישראל (4.7.2007)).

18. המסקנה העולה מהאמור לעיל היא כי העונש שנגזר על המערער אינו סוטה מרף הענישה הראוי, וגזר הדין אינן כראוי בין השיקולים לחומרה ולקולה.

19. לבסוף, נציין כי יש לדחות את טענות המערער בנוגע לפיצוי לטובת המתלוננת שהוטל עליו. כידוע, ערכאת הערעור תתערב בגובה פיצוי שהושת על נאשם במקרים קיצוניים בלבד, ואך ורק כאשר גובהו חורג בצורה משמעותית ממדיניות הפיצוי שנקבעה בפסיקה, או מטעם נסיבות כלכליות חריגות (ראו: ע"פ 5761/05 מג'דלאוי נ' מדינת ישראל (24.7.2006); ע"פ 10213/05 פלוני נ' מדינת ישראל (26.6.2006)). במקרה דנא, מדובר בפיצוי סביר ומידתי, בהינתן הנזק החמור שנגרם למתלוננת כאמור לעיל (השוו: תפ"ח (מחוזית-א) 29414-04-11 מדינת ישראל נ' פלוני (21.4.2013); תפ"ח (מחוזית-א) 1028/03 מדינת ישראל נ' פלוני (19.1.2004); ע"פ 8203/11 פלוני נ' מדינת ישראל (9.9.2012)). בנוסף, המתלוננת לא צורפה כמשיבה לערעור, ולפיכך דין טענה זו להידחות על הסף (ראו: ע"פ 3079/11 פלוני נ' מדינת ישראל (11.9.2012); ע"פ 4641/12 פלוני נ' מדינת ישראל (20.11.2013)).

20. לפיכך, הערעור נדחה בזאת.

ניתן היום, ז' בשבט התשע"ד (8.1.2014).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט
